

2020

Ondernemersenquête corona

gemeente Oss

Gemeente Oss

29-5-2020

Ondernemersenquête Corona

Eerste resultaten Peiling 13 t/m 28 mei 2020

Inhoud

Aanleiding en belangrijkste conclusies.....	2
Toelichting bij de resultaten.....	4
1. Zorgen over gevolgen coronacrisis.....	Fout! Bladwijzer niet gedefinieerd.
2. Verwachte financiële problemen voor bedrijfsleven	8
3. Aanvraag steunmaatregelen door ondernemers.....	Fout! Bladwijzer niet gedefinieerd.
4. Geld lenen vanwege coronacrisis.....	Fout! Bladwijzer niet gedefinieerd.
5. Huren van bedrijfsruimte tijdens coronacrisis	14
6. Aanpassingen aan 1,5 meter economie	Fout! Bladwijzer niet gedefinieerd.
7. Ondersteuning gewenst vanuit de gemeente	Fout! Bladwijzer niet gedefinieerd.

Aanleiding onderzoek en belangrijkste conclusies

Thermometer in Osse economie

Het is nu voor iedereen een zorgelijke tijd. Niet alleen voor inwoners van Oss, maar ook voor de ondernemers. Met deze Ondernemersenquête Corona stoppen we de thermometer in de Osse economie. Ons doel daarmee is inzicht te krijgen in de gevolgen van de coronacrisis voor het Osse bedrijfsleven. Deze informatie is heel belangrijk om te beoordelen of we de goede dingen doen om de Osse ondernemer in deze tijd zo goed mogelijk te ondersteunen en op maat te kunnen helpen.

Belangrijkste conclusies

Zorgen over gevolgen coronacrisis

- **363 ondernemers hebben de vragenlijst online ingevuld (respons 51%).**
De meerderheid daarvan (bijna 70%) maakt zich (veel) zorgen over de gevolgen van de coronacrisis voor hun bedrijf.
- **Horecaondernemers uiten duidelijk de meeste zorgen (ook hogere respons).**
- **Minste zorgen zien we bij ondernemers uit industriesector. Ondernemers uit de bouw maken zich niet meer zorgen dan anders.**
- **Grootste zorgen betreffen de inkomsten- en/of omzetsdaling.**

Verwachte financiële problemen voor bedrijfsleven

- **Meer dan de helft van de respondenten verwacht door de crisis in financiële problemen te komen.**
- **De financiële zorgen zijn het grootst in Horeca en het kleinst bij de bouw- en agrarische sector.**
- **Bijna de helft van de ondernemers verwacht schade tot 10.000 euro (tot juni).**
- **Naarmate de tijd verstrijkt (tot september) verwachten de respondenten dat die schade hoger zal uitvallen.**

Aanvraag steunmaatregelen door ondernemers

- **Driekwart van de ondernemers heeft ook steun aangevraagd (gemiddeld 1 á 2 regelingen). Ze ervaren bij de aanvraag weinig problemen.**
- **De Tijdelijke overbrugging Tozo en de tegemoetkoming voor getroffen sectoren (TOG) worden als steunmaatregel het meest aangevraagd (beiden door ruim 40% genoemd).**
- **De Noodmaatregel (NOW) is door ruim een derde aangevraagd (35%).**
- **Ondernemers maken weinig gebruik van lokale regelingen (16%); Horecaondernemers doen dit nog het meest (27%).**

Geld lenen en bedrijfsruimte huren in coronatijd

- Bijna 80% van de ondernemers leent (nog) niet.
- 54% huurt de bedrijfsruimte waar hun onderneming gevestigd is.
- Van de huurders heeft 40% afspraken gemaakt of regeling getroffen met verhuurder en is daarover ook tevreden. Zo'n 1 op de 10 is dat nog van plan.
- Ruim de helft heeft géén afspraak of regeling met verhuurder n.a.v. crisis; 14% heeft dit wel geprobeerd, maar is daarin niet geslaagd.

Aanpassingen aan 1,5 meter economie

- Ruim 70% van de ondernemers wil/gaat bedrijfsvoering aanpassen op de 1,5 meter economie. Horeca en industrie voeren het vaakst aanpassingen door (> 80%); de ondernemers in de agrarische sector het minst (21%).
- De gemiddelde extra kosten die ondernemers verwachten hierdoor te moeten maken liggen rond één á twee duizend euro (zowel eenmalig als structureel).
- Toch geven de meeste ondernemers aan (ca. 40%) nog geen idee van de kosten te hebben, die nodig zijn voor de voorbereiding op die 1,5 samenleving.
- Een kwart van de ondernemers geeft wel aan dat er zaken zijn, waarbij gemeentelijke ondersteuning bij die voorbereiding gewenst is (m.n. Horeca).

Ze noemen daarbij vooral:

- meer advies en/of duidelijkere regels/protocollen;
- betere of meer handhaving van de openbare orde;
- meer versoepeling van beleid en dan met name v.w.b. het uitbreiden van terrassen.

Toelichting bij de resultaten

Werkwijze en respons

In de periode van 13 mei t/m 28 mei is een eerste peiling gehouden onder ondernemers naar de effecten van de coronacrisis voor hun bedrijf. De peiling is afgenomen via een online enquête-tool. Team Onderzoek en Statistiek van de gemeente Oss heeft de gegevens verzameld en de uitkomsten geanalyseerd. De resultaten hiervan staan in dit rapport.

Het onderzoek richt zich op de ondernemers van de gemeente Oss. Zij die reageren zijn de onderzoeksgroep. Dit is een selecte steekproef. De selectie bestaat uit mensen die gehoor hebben gegeven aan onze oproep om de vragenlijst in te vullen. Ondernemers zijn benaderd via diverse media of rechtstreekse per mail. Zij konden de enquête online invullen via een open link. Op die manier hebben 715 respondenten de open link aangeklikt. Daarvan hebben in totaal 363 ondernemers de enquête ook ingevuld en verzonden. Dat is een netto respons van 51%.

Representativiteit van het onderzoek

Omdat de enquête via een open link (anoniem) is ingevuld, weten we niet precies wie er reageert en wie niet. We hebben namelijk geen exacte kennis van de benaderde groep en kunnen de enquêterespons daarmee dus ook niet vergelijken of iijken. Zo kan het voorkomen dat meer personen uit eenzelfde bedrijf de vragenlijst hebben ingevuld. Ook zullen ondernemers die harder getroffen worden door de coronacrisis, eerder geneigd zijn te reageren. Dat blijkt ook uit de respons, op basis van de achtergrondvragen die zijn ingevuld door de respondenten.

We kunnen de respondenten ook niet 1-op-1 vergelijken met de gegevens van de Kamer van Koophandel. Daarbij speelt mee dat het *type bedrijf* waar de respondent zichzelf indeelt, lang niet altijd overeenkomt met de Standaard Bedrijfsindeling (SBI-code) die de Kamer van Koophandel hanteert. De uitkomsten uit de enquête zijn qua sectorindeling dus niet direct te matchen met de registratiegegevens van de Kamer van Koophandel.

De resultaten uit dit onderzoek zijn dan ook niet representatief voor alle ondernemers van de gemeente Oss, maar gelden uitsluitend voor het type bedrijven en de ondernemers, die aan dit onderzoek hebben meegewerkt.

Hoe ziet de steekproef eruit?

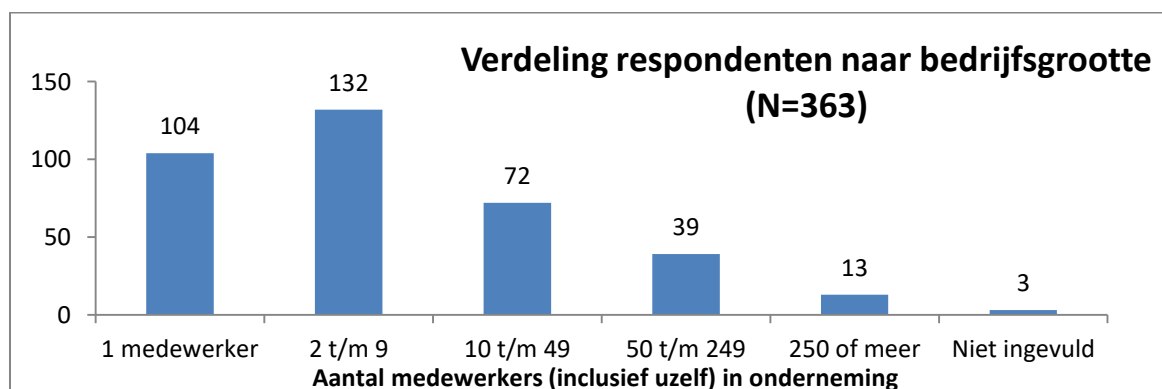
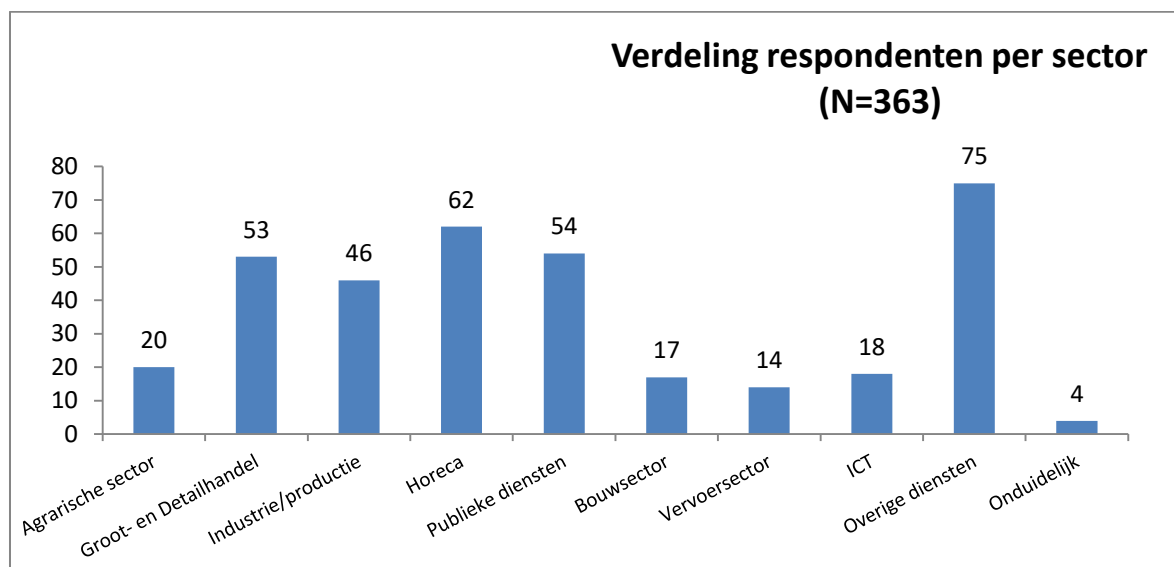
In de enquête is gevraagd naar achtergrondkenmerken, zoals het *type bedrijfssector* waarin de respondent werkzaam is en *hoeveel medewerkers er binnen het bedrijf werkzaam zijn*. Dit gebeurt vooral om te kijken of bepaalde sectoren in hun antwoorden van elkaar verschillen. Tot op zekere hoogte kunnen we er ook mee inschatten of bepaalde bedrijven of sectoren meer of minder vertegenwoordigd zijn.

Zo zien we dat met name ondernemers uit de Horecasector oververtegenwoordigd zijn in dit onderzoek. Zo'n 17% van de respondenten geeft aan in de Horecabranche te werken, terwijl maar 3% van de gevestigde bedrijven in Oss uit deze sector komt.

Naast de horeca zien we ook dat ook respondenten uit de industriële sector oververtegenwoordigd zijn (13%). Oss is weliswaar een typische industriestad, toch komt dat niet zozeer tot uiting in het aandeel bedrijven (5%), maar meer in het aandeel werkzame personen dat in deze sector actief is (25%).

Verder zien we een ondervertegenwoordiging van met name kleine ondernemers. Aan dit onderzoek komt een kleine 30% uit bedrijven met slechts 1 persoon in dienst (ZZP-ers). Dat is ongeveer de helft van het aandeel ZZP-ers, zoals weergegeven in de registratie van de Kamer van Koophandel (63%).

Respondenten uit het klein ((10 t/m 49 medewerkers) en midden segment (50 t/m 250) en de grote bedrijven (>250 medewerkers) zijn naar verhouding meer vertegenwoordigd in de steekproef. Hiervoor geldt dat uit één bedrijf meerdere respondenten (namens) hun bedrijf kunnen reageren. Bedrijven met meerdere werknemers leveren dus simpelweg meer potentiële respondenten. Hun respons wordt op die manier naar verhouding dus hoger.

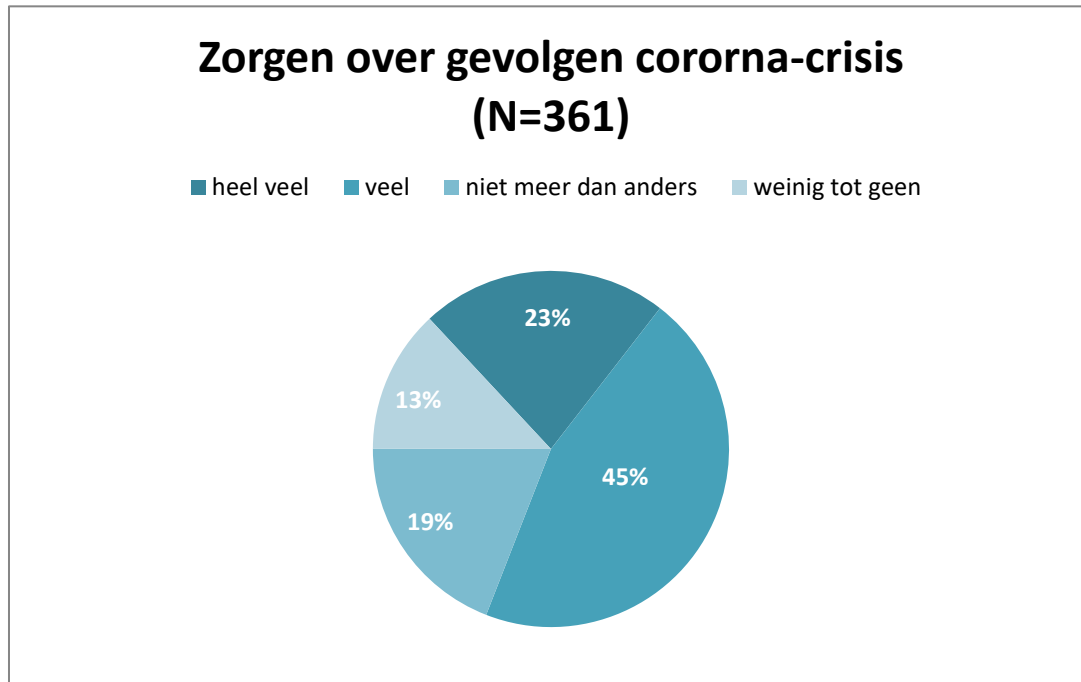

1. Zorgen over gevolgen coronacrisis

Bijna 70% van de respondenten maakt zich veel zorgen.

Zoals uit onderstaande grafiek blijkt, maakt een ruime meerderheid zich (heel) veel zorgen over de gevolgen van het coronavirus voor hun bedrijf. Bijna een kwart is echt heel bezorgd. De meesten (45%) uiten veel zorgen. Een op de vijf (19%) maakt zich niet meer zorgen dan anders. Zo'n 13% is niet of nauwelijks bezorgd.

Grafiek 1: In hoeverre maakt u zich op dit moment zorgen over de gevolgen van het corona-virus voor uw bedrijf?

Horecaondernemers hebben de meeste zorgen

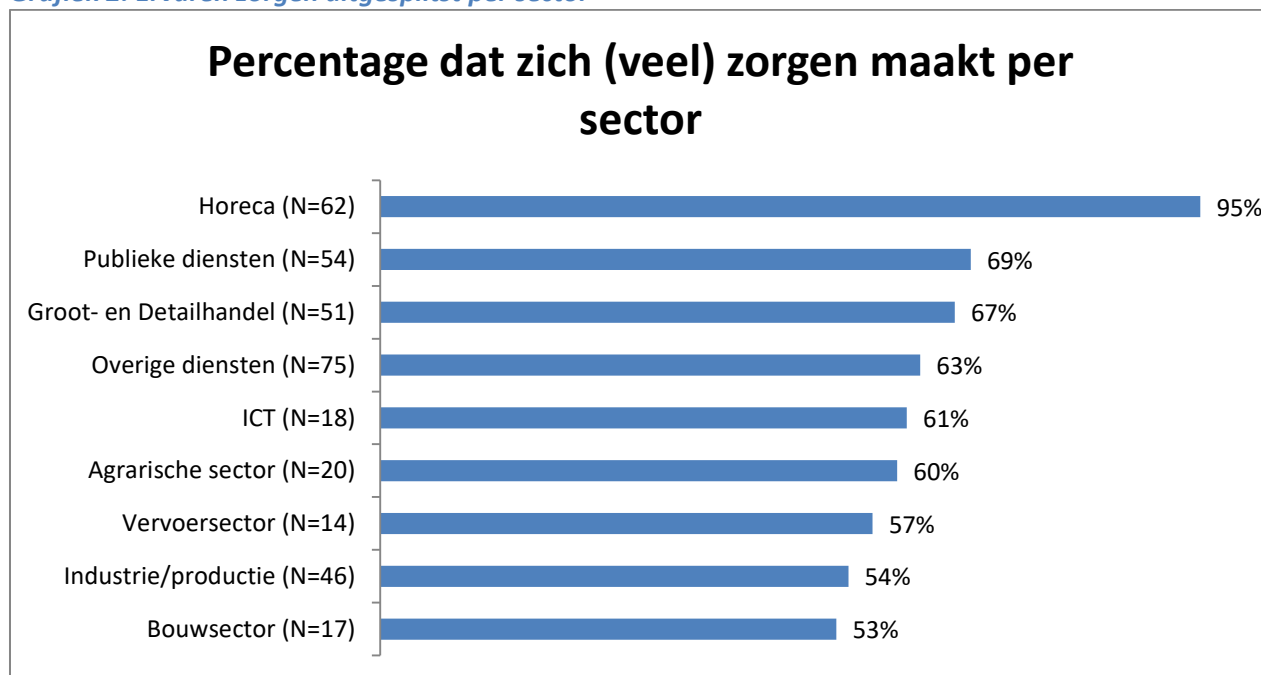
Horecaondernemers uiten de grootste zorg over de gevolgen van de coronacrisis voor hun bedrijf. Maar liefst 94% geeft aan zich hier veel tot heel veel zorgen over te maken. Deze groep ondernemers heeft de enquête dan ook meer dan gemiddeld ingevuld.

Bij ondernemers uit andere dienstverlenende sectoren, zoals bouw, vervoer, verhuur en advies, zien we dat het aandeel dat zich (veel) zorgen maakt veel lager ligt, namelijk op 53%. Zo'n 11% maakt zich weinig tot geen zorgen, terwijl bij de horecaondernemers er niemand is, die zich géén zorgen maakt.

Minste zorgen bij ondernemers uit bouw en industrie

Ondernemers die werken in de bouw, industriesector lijken zich de minste zorgen te maken. In de bouw maakt de meerderheid zich niet meer zorgen dan anders (41%). Bij de industrie geeft 30% aan zich nauwelijks tot geen zorgen te maken voor hun bedrijf.

Grafiek 2: Ervaren zorgen uitgesplitst per sector

‘Publieke diensten’ betreffen de sectoren Onderwijs, Gezondheid en Cultuur & Recreatie; Onder ‘Overige diensten’ vallen o.a. kapsalons en de reisbranche.

Inkomsten/omzetsdaling grootste kopzorg

Uit de antwoorden van de respondenten valt op te maken dat de daling van hun inkomsten en/of omzet de meeste zorgen veroorzaken. Hierdoor kunnen vaste lasten niet meer betaald worden. Verder wordt de onzekerheid als ongunstige factor veel genoemd. Hierdoor blijven de financiële vooruitzichten ook onzeker.

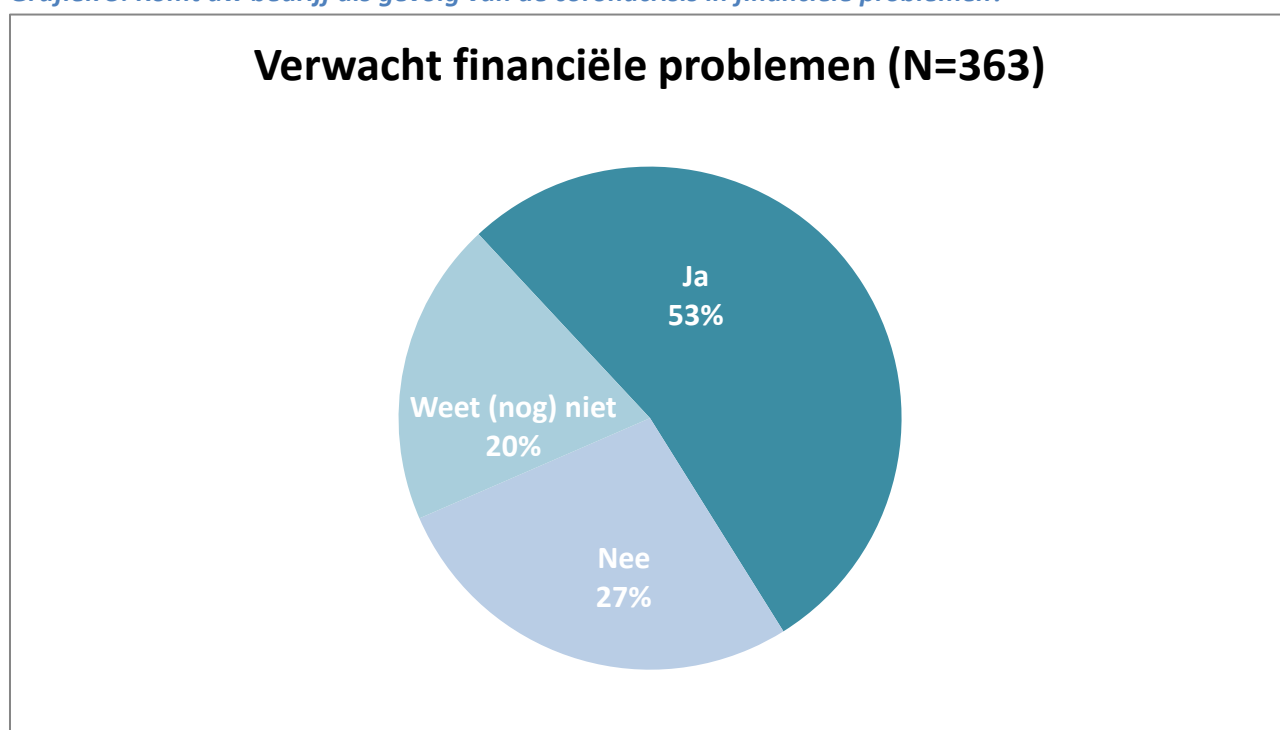
2. Verwachte financiële problemen voor bedrijfsleven

Meer dan de helft verwacht door de crisis in de financiële problemen te komen.

Ruim de helft van de respondenten geeft aan financiële problemen te verwachten door de crisis. Sommigen daarvan (15%) zitten nu al in de problemen. Zo'n 35% verwacht problemen binnen een jaar en nog eens 2,5% over meer dan een jaar.

Een op de vijf respondenten weet het nog niet of ze in de financiële problemen zullen komen en ruim een kwart verwacht geen problemen te zullen krijgen, waarvan zo'n 2% denkt er juist financieel voordeel bij te hebben.

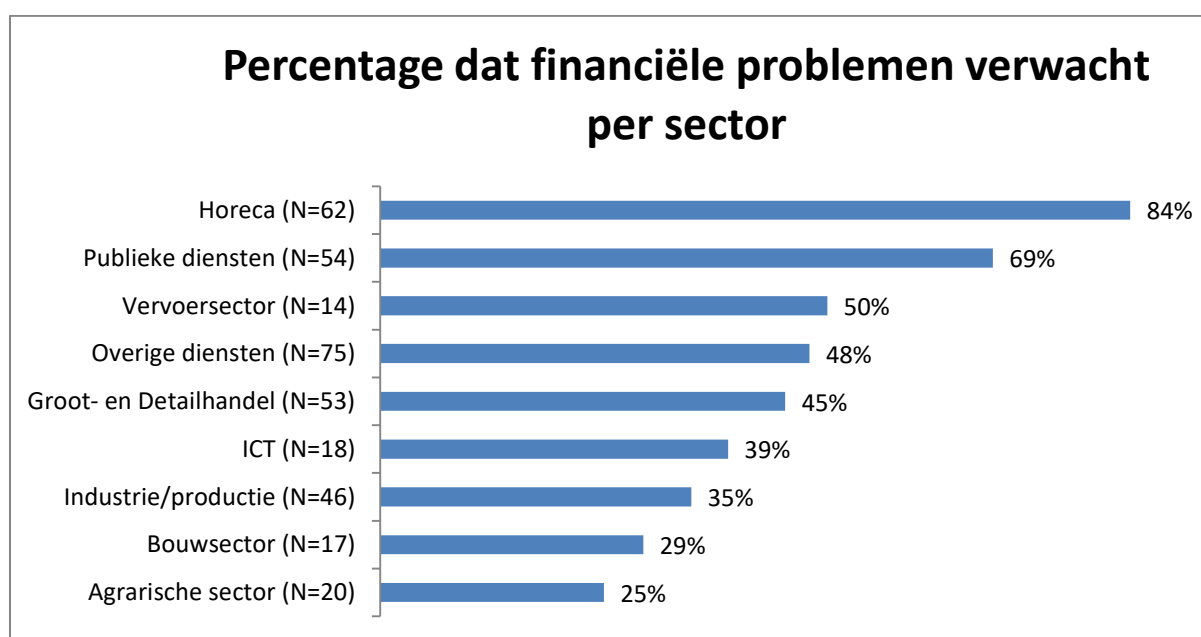
Grafiek 3: Komt uw bedrijf als gevolg van de coronacrisis in financiële problemen?

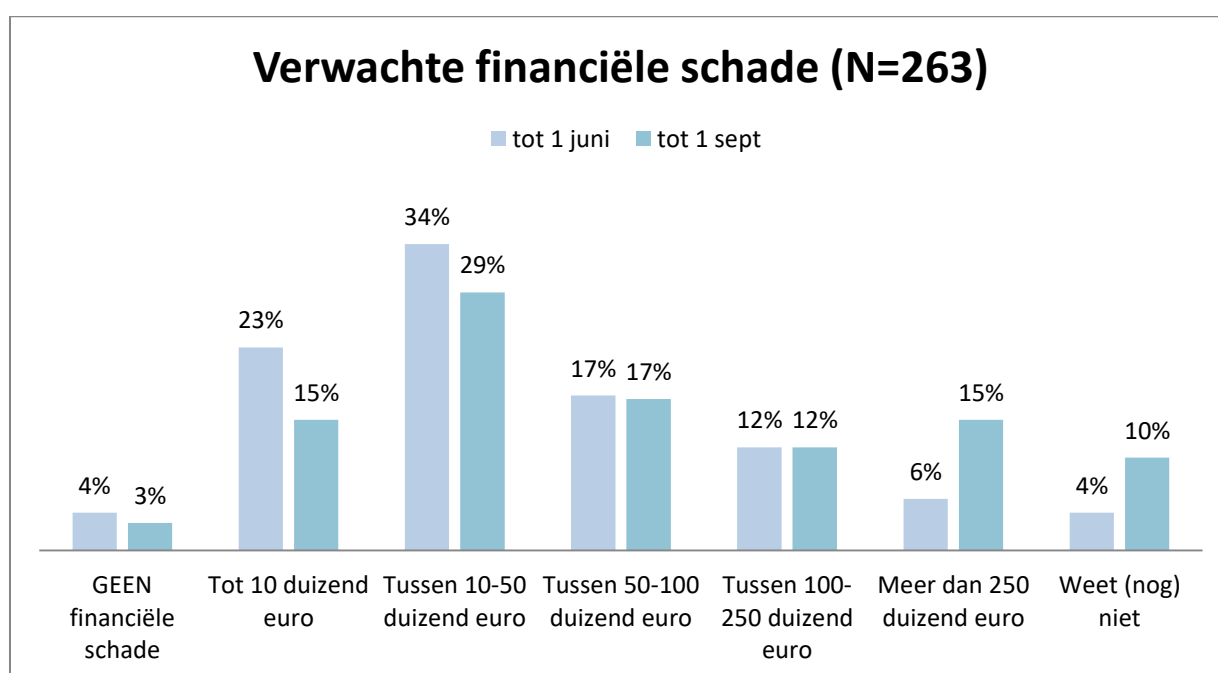
Financiële zorgen het grootst in Horeca

Als we weer een uitsplitsing maken naar sector (grafiek 4) dan valt wederom de extra zorg bij de Horeca op. Maar liefst 84% van alle respondenten uit die sector geeft aan financiële problemen voor hun sector te verwachten. Ook de respondenten die werken binnen de sectoren waaronder gezondheid, onderwijs, recreatie en vrije tijd vallen (publieke diensten) is de financiële zorg hoog (67%). Het laagst zijn de zorgen in de Agrarische sector en bouwsector (< 30%).

Grafiek 4: Verwachte financiële problemen uitgesplitst per sector

Grafiek 5: Hoe hoog schat u de totale financiële schade in van uw onderneming als gevolg van de coronacrisis –tot 1 juni 2020- en –tot 1 september 2020-?

Meer schade verwacht naarmate tijd verstrijkt

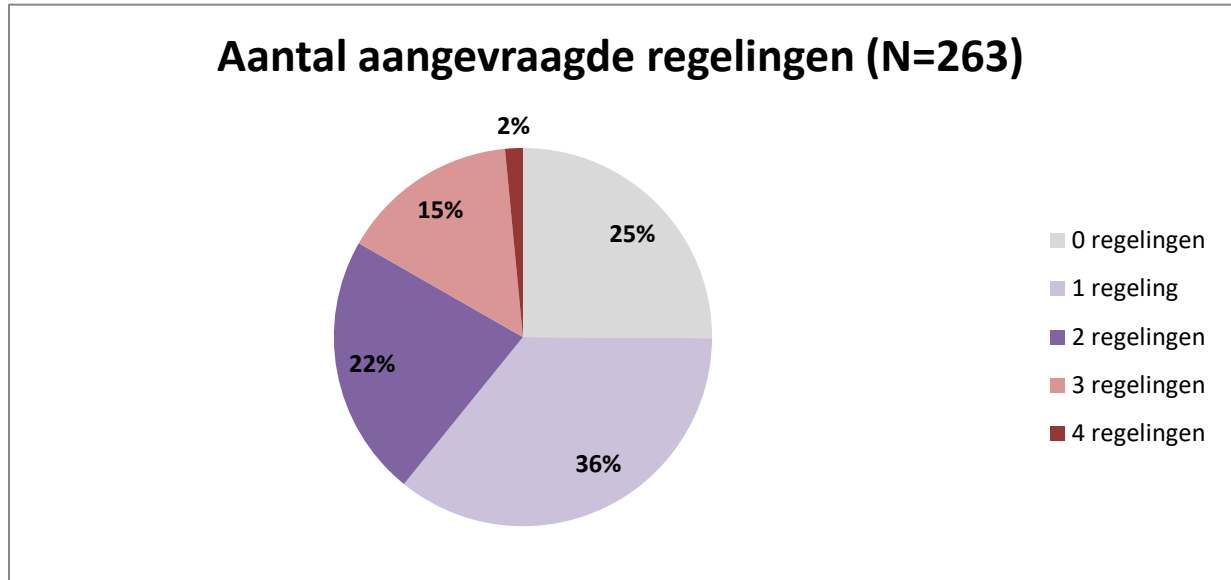
De meerderheid verwacht een schadepost tot maximaal een bedrag van 50 duizend euro. Slechts 3-4% verwacht geen financiële schade. Tot 1 juni verwacht 6% dat ze meer dan 250 duizend euro schade zullen hebben, maar tot 1 september verwacht 15% deze hoge kosten. Zo'n 5% (14 respondenten) verwacht tot september zelfs een schadepost van meer dan een half miljoen.

3. Aanvraag steunmaatregelen door ondernemers

Driekwart van de ondernemers heeft steun aangevraagd

Bedrijven kunnen, als ze daarvoor in aanmerking komen, landelijke steun aanvragen. Ongeveer driekwart van de ondernemers heeft tenminste 1 steunmaatregel aangevraagd. De meeste ondernemers hebben 1 of 2 regelingen aangevraagd (zo'n 60%).

Grafiek 6: Heeft u op dit moment één of meerdere landelijke steunmaatregelen aangevraagd?

Kwart ondernemers vraagt of krijgt géén landelijke steun

Niet iedereen vraagt steun aan (25% niet). De meest genoemde redenen zijn, dat ze hiervoor niet in aanmerking komen of het op dit moment nog niet nodig hebben.

Weinig problemen bij aanvraag

Van de ondernemers die een regeling aangevraagd hebben, geeft de minderheid (20%) aan dat zij hierbij problemen hebben ondervonden.

Toelichting op problemen

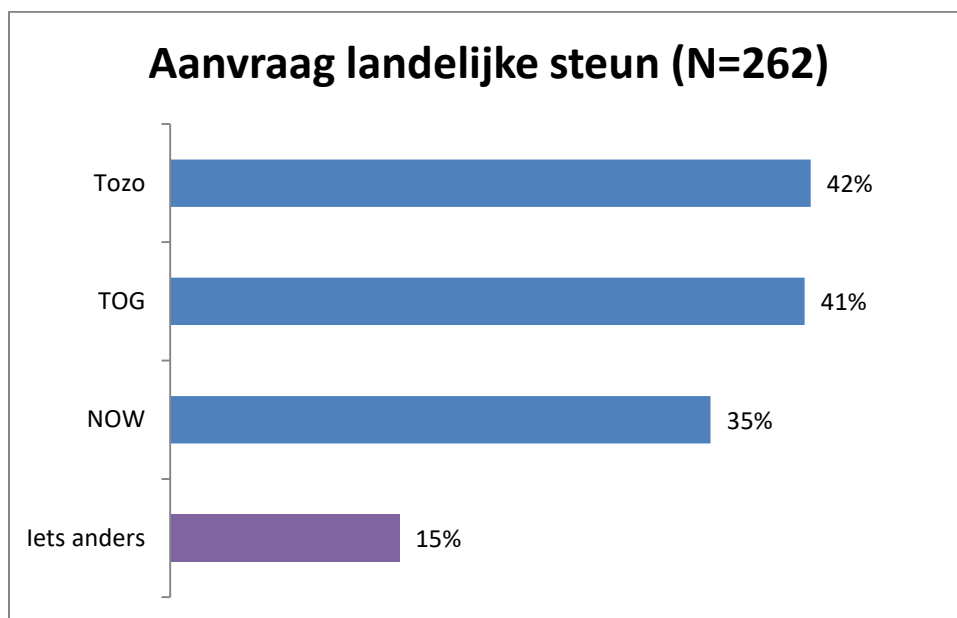
De problemen zoals genoemd die werden, hadden betrekking op meerdere aanvragen per huishouden (mag er maar een zijn), tot weinig coulanace van banken om te faciliteren. Ook liepen ondernemers die hun aanvraag al in een vroeg stadium indienden tegen opstartproblemen of onduidelijkheden aan. Vaak duurde het ook lang voordat de regeling gerealiseerd kon worden, onder meer door de onduidelijkheid van het invulformulier.

Meest gebruikte landelijke steunmaatregelen

Bij de landelijke steun die aangevraagd kon worden, zijn vooral de volgende maatregelen aangevraagd:

- TOGS = Tegemoetkoming Ondernemers Getroffen Sectoren; 4000 euro (eenmalig)
- NOW = Noodmaatregel Overbrugging voor Werkgelegenheid (i.p.v. werktijdverkorting)
- Tozo = Tijdelijke overbruggingsregeling zelfstandig ondernemers

Grafiek 7: Welke landelijke steunmaatregelen heeft u aangevraagd?

Percentages tellen niet op tot 100%, omdat respondenten meerdere antwoorden konden geven.

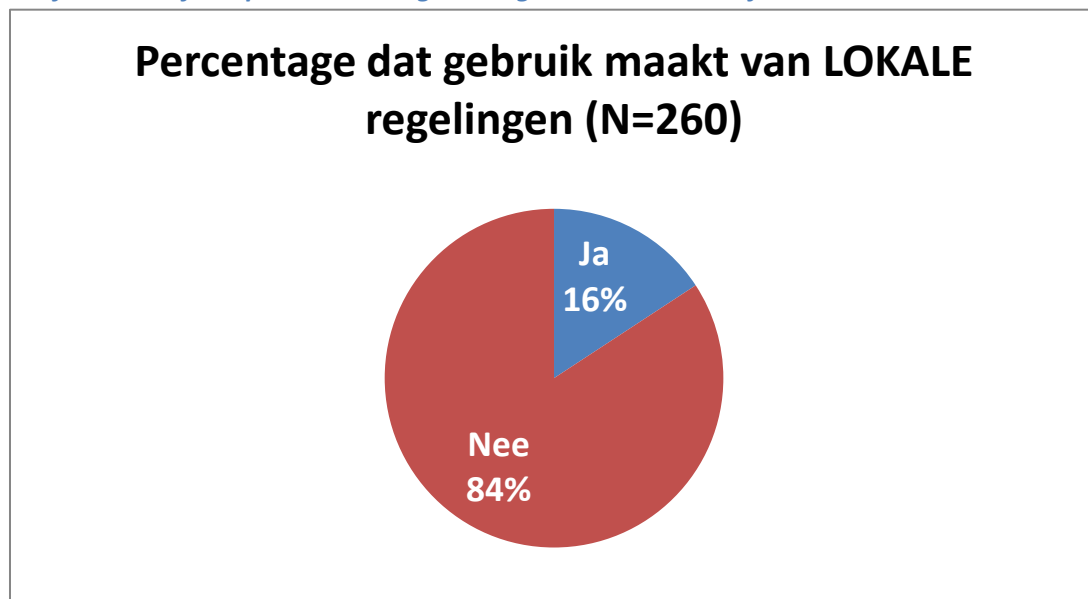
De Tijdelijke overbrugging Tozo en de tegemoetkoming voor getroffen sectoren (TOG) worden als steunmaatregel het meest aangevraagd (beiden door ruim 40% genoemd). De Noodmaatregel (NOW) is door ruim een derde aangevraagd (35%). 15% zegt iets anders te hebben aangevraagd.

Van lokale steunmaatregelen maakt ruim 84% géén gebruik.

In tegenstelling tot de landelijke regelingen, wordt van de lokale regelingen nauwelijks gebruik gemaakt. Zo'n 16% geeft aan dit wel te doen. Respondenten uit de Horeca maken er naar verhouding het meeste gebruik van (27%). Respondenten uit de ICT en Agrarische sector maken er helemaal geen gebruik van en hooguit 10% van de respondenten uit de bouw en industrie.

Bij lokale steun kan gedacht worden aan uitstel van betaling van gemeentelijke belastingen, heffingen en facturen van de gemeente of een voucherregeling voor financiële dienstverlening. De respondenten die zeiden hier wél gebruik van te maken gaf vrijwel niemand aan hierbij problemen en/of onduidelijkheden te hebben ervaren.

Grafiek 8: Heeft u op dit moment gebruik gemaakt van één of meerdere lokale steunmaatregelen?

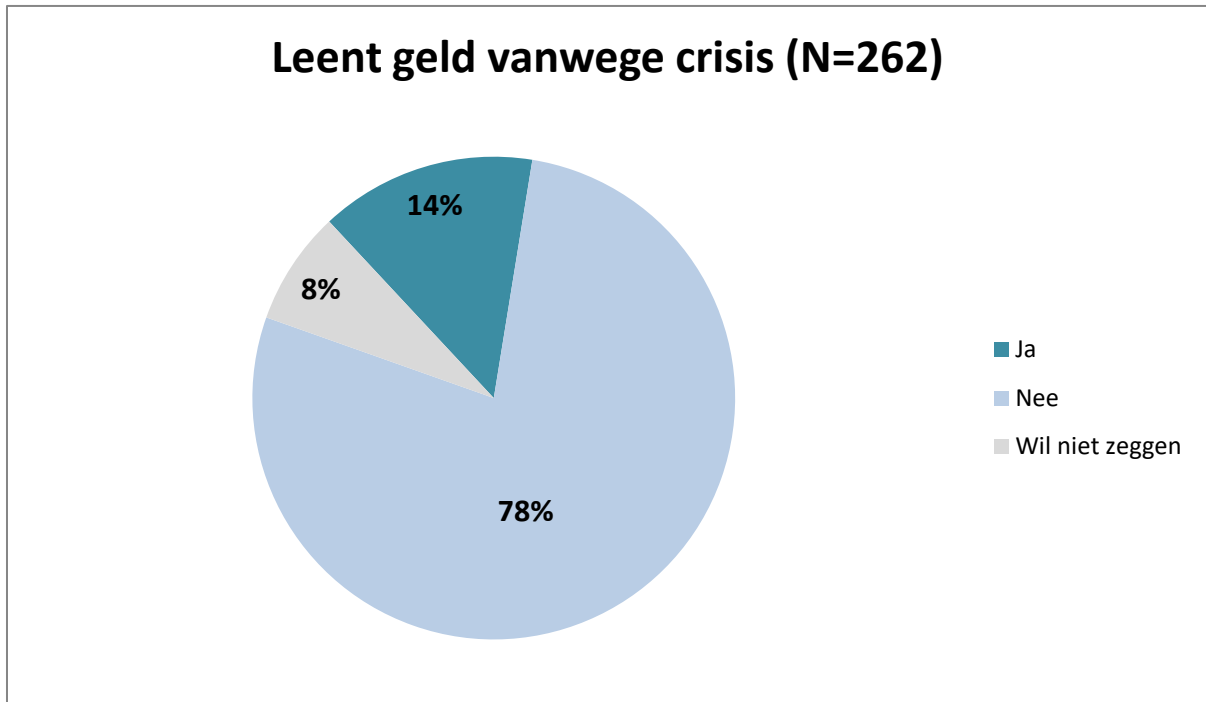

4. Geld lenen vanwege coronacrisis

Meeste ondernemers lenen (nog) niet

Vanwege de coronacrisis geeft 14% van de ondernemers aan geld te lenen. Maar de meerderheid (78%) doet dit (nog) steeds niet. Uit de volgende peiling moet blijken of dat aandeel zo hoog blijft of dat ondernemers genoodzaakt zijn toch meer (bij) te lenen.

Grafiek 9: Leent u op dit moment geld vanwege de coronacrisis?

Van de ondernemers die wel lenen door de crisis (N=38), blijken er 12 tegen problemen of onduidelijkheden te zijn aangelopen.

Problemen die ze o.a. noemen zijn:

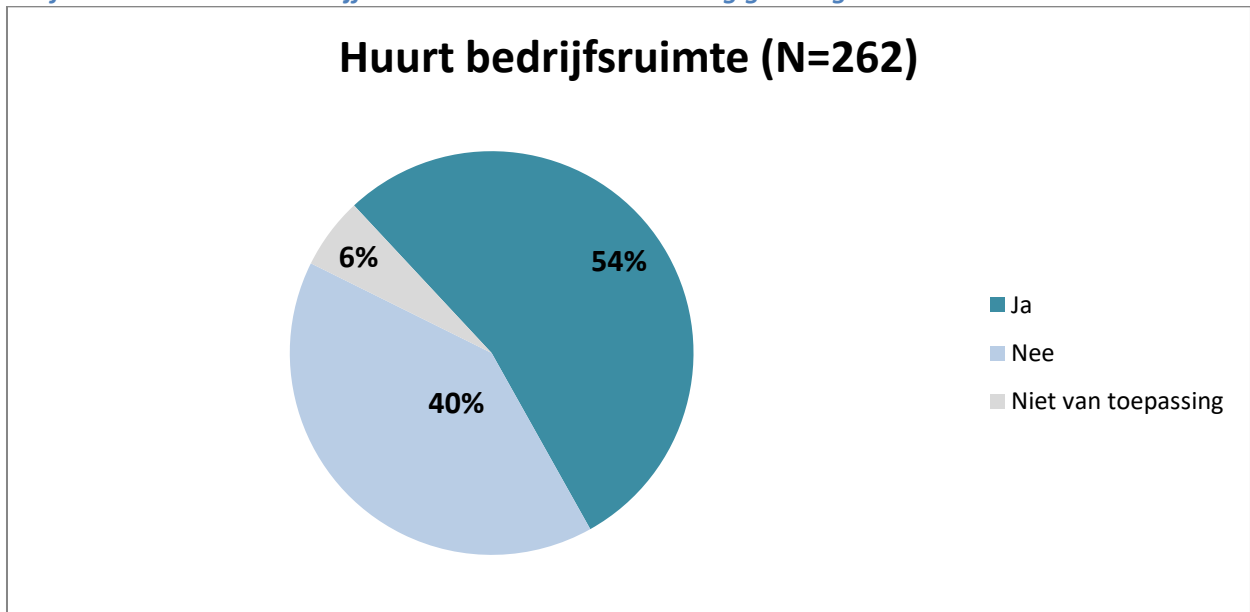
- Banken zijn te streng(2x)
- Dat het niet mogelijk was bij onze huidige (regiobank)
- Er zijn gesprekken nodig met leveranciers en pandeigenaar. Daar zijn ook partijen bij die niks kunnen
- Hoge aflossing
- hoge rentes
- Nog geen antwoord ontvangen
- te veel vragen

5. Huren van bedrijfsruimte tijdens coronacrisis

Ruim de helft huurt bedrijfsruimte

In de enquête is ook gevraagd of de respondenten de bedrijfsruimte huren, waar hun onderneming gevestigd is. Uit de antwoorden blijkt dat zo'n 54% dit inderdaad doet.

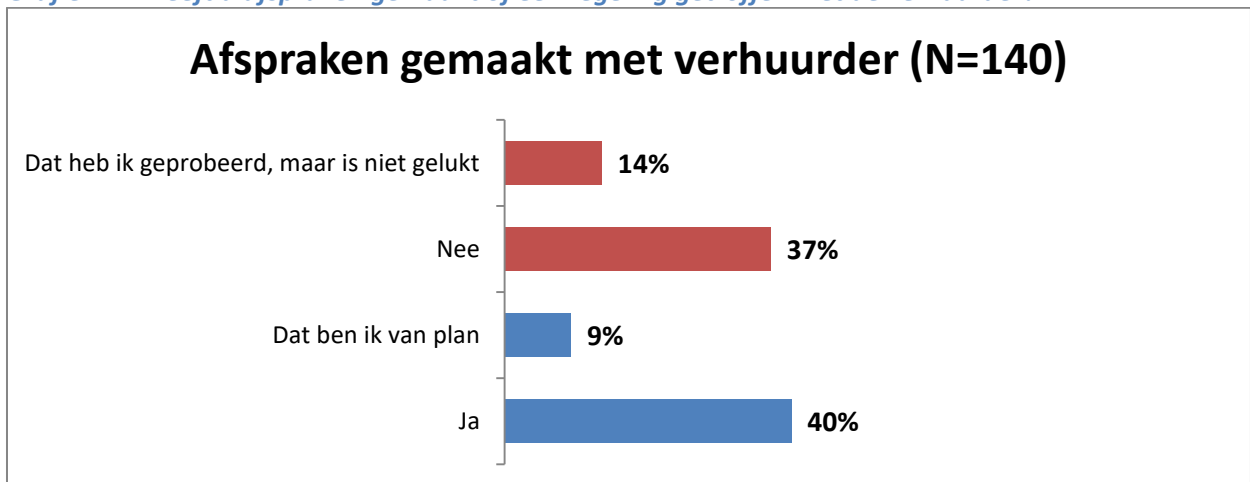
Grafiek 10: Huurt u de bedrijfsruimte waar uw onderneming gevestigd is?

Ruim de helft heeft géén afspraak of regeling met verhuurder n.a.v. crisis

Aan de respondenten die in een huurpand zitten (N=141) is gevraagd of ze afspraken hebben gemaakt of regelingen hebben getroffen met de verhuurder(s) of pandeigenaren. 37% zegt géén afspraken te hebben gemaakt en nog eens 14% heeft het wel geprobeerd, maar is daarin niet geslaagd. Dit was vooral omdat de huurbaas weigerde mee te werken. 40% geeft aan dit wel afspraken gemaakt te hebben en 9% is het nog van plan.

Grafiek 11: Heeft u afspraken gemaakt of een regeling getroffen met de verhuurder?

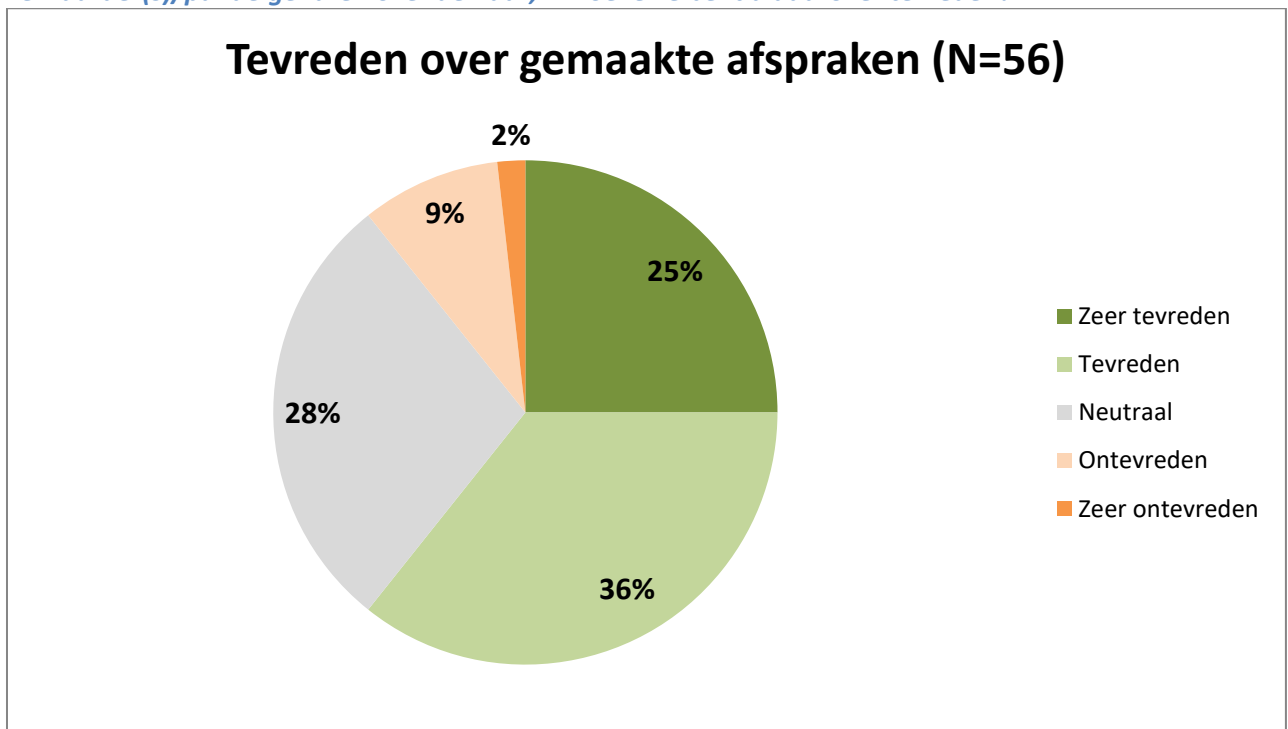

N.b. Vraag is alleen ingevuld door ondernemers die hun pand huren

Meerderheid tevreden over afspraken of regeling getroffen met verhuurder

Van de huurders die wel afspraken hebben gemaakt of regeling getroffen met de verhuurder zijn de meesten (zeer) tevreden (61%). Eén op de tien respondenten geeft aan niet tevreden te zijn over de regeling die ze hebben getroffen.

Grafiek 12: Als u afspraken heeft gemaakt of regelingen heeft getroffen met verhuurder(s)/pandeigenaren over de huur, in hoeverre bent u daarover tevreden?

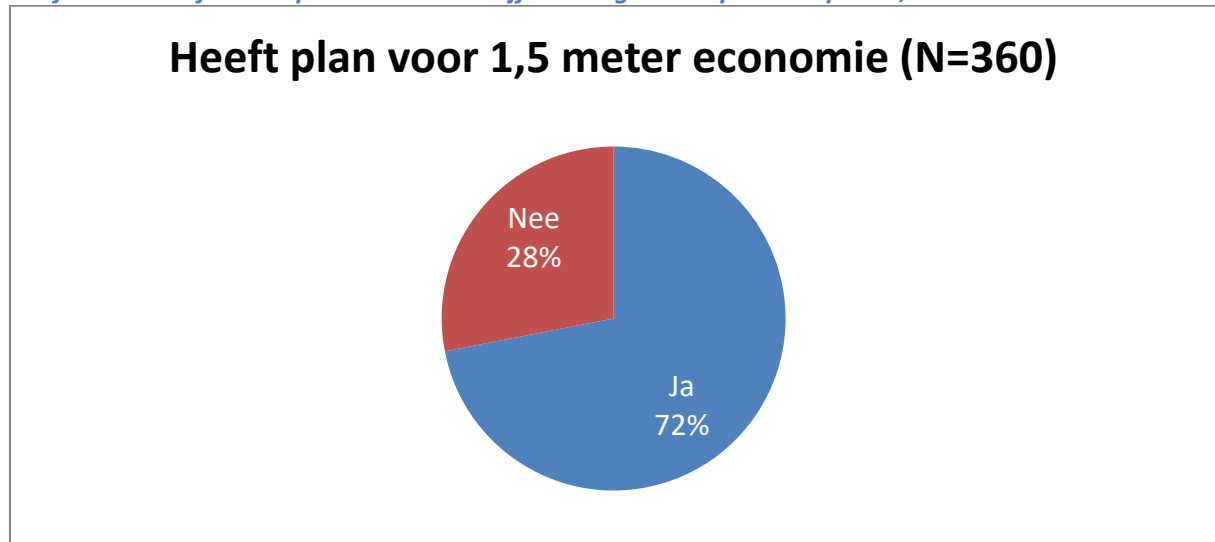
N.b. Vraag is alleen ingevuld door ondernemers die hun pand huren én afspraken met verhuurders hebben gemaakt.

6. Aanpassingen aan 1,5 meter economie

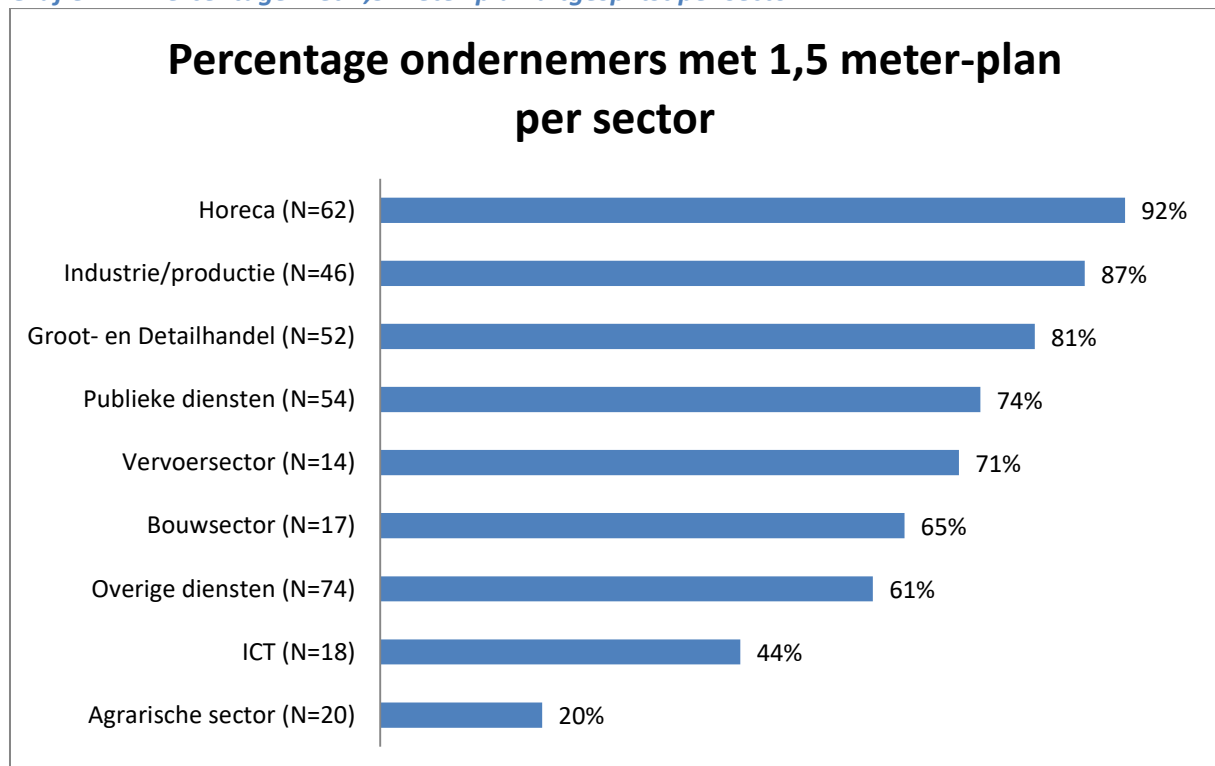
Ruim 70% wil of gaat bedrijfsvoering aanpassen op de 1,5 meter economie.

Een ruime meerderheid van de ondervraagde ondernemers (72%) geeft aan plannen te hebben om de bedrijfsvoering aan te passen aan de 1,5 meter economie. De Horecaondernemers geven dit het meest aan (92%). Maar ook in de industriesector zien we dat 87% van de ondernemers al een plan heeft of wil gaan maken. De boeren (agrarische sector) hebben naar verhouding de minste plannen om hun bedrijfsvoering aan te passen aan de 1,5 meter economie (20%).

Grafiek 13: Heeft u een plan om uw bedrijfsvoering aan te passen op de 1,5 meter economie?

Grafiek 14: Percentage met 1,5 meter-plan uitgesplitst per sector

55% geeft toelichting bij de vraag m.b.t. het 1,5-meterplan

Ondernemers konden bij deze vraag zelf een toelichting geven op hun antwoord. Bijna 55% (zo'n 200 respondenten) heeft hier iets ingevuld. De antwoorden lopen echter erg uiteen en zijn lastig samen te vatten.

Enkele **citaten** geven we hieronder weer.

Binnen het bedrijf doen we alles (en we zien daarop toe) dat mensen 1,5 afstand houden van elkaar. Verder laten we extra schoonmaakrondes uitvoeren 24/7.

De werkplekken op onze locatie zijn opnieuw ingericht.

Spatschermen in winkel en diverse desinfectie zeep dispensers.
Veel digitaal werken en streamen

Ik voldoe aan de RIVM maatregelen. Mijn winkel is ruim van opzet. Hierdoor kom ik niet in de problemen.

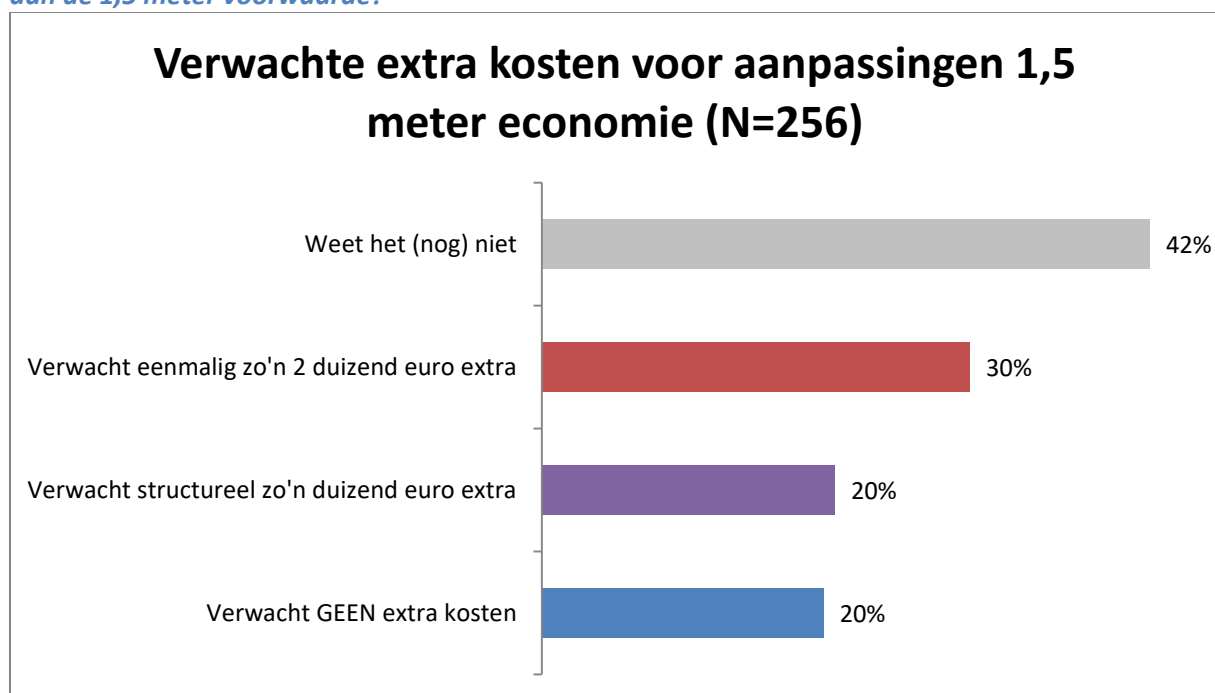
Een flinke uitbreiding van terras, dit omdat binnen in mijn zaak weinig tot geen mogelijkheid is om aan de 1,5m afstand te voldoen en in mijn straat is tot 18u weinig terras mogelijk.

Meesten (42%) weten nog niet hoe hoog de extra kosten van de aanpassing zullen zijn

Bij hun plan, konden ondernemers ook aangeven welke extra kosten, zowel eenmalig als structureel, ze verwachten om de aanpassingen aan de 1,5 meter samenleving door te voeren. De vraag is door 259 respondenten ingevuld. En ook al konden ze meer dan één antwoord geven, toch heeft de meerderheid hier maar één antwoord aangekruist.

- De meeste ondernemers (110 x genoemd) geven aan nog niet te weten wat de extra kosten van de aanpassing zullen zijn (42%).
- Ongeveer 30% verwacht tenminste eenmalige kosten (73x expliciet bedrag genoemd). De genoemde bedragen variëren van 100 tot 40.000 euro.
 - De geraamde eenmalige kosten komen gemiddeld uit op zo'n 2.000 euro¹.
 - Meest genoemde wordt het bedrag van 500 euro (13x) en 5.000 euro (10x).
- Een op de vijf verwacht juist structureel extra kosten te zullen maken, die variëren van 25 tot 250.000 euro (46x expliciet bedrag genoemd).
 - De geraamde structurele kosten komen gemiddeld uit op zo'n 1.050 euro¹.
 - Meest genoemde zijn de bedragen 500 (5x) en 5.000 euro (4x).
- Tot slot verwacht bijna 20% van de ondernemers helemaal geén extra kosten door 1,5-meter aanpassing (50x genoemd).

Grafiek 15: Kunt u aangeven welke extra kosten u moet maken als u uw aanbod moet aanpassen aan de 1,5 meter voorwaarde?

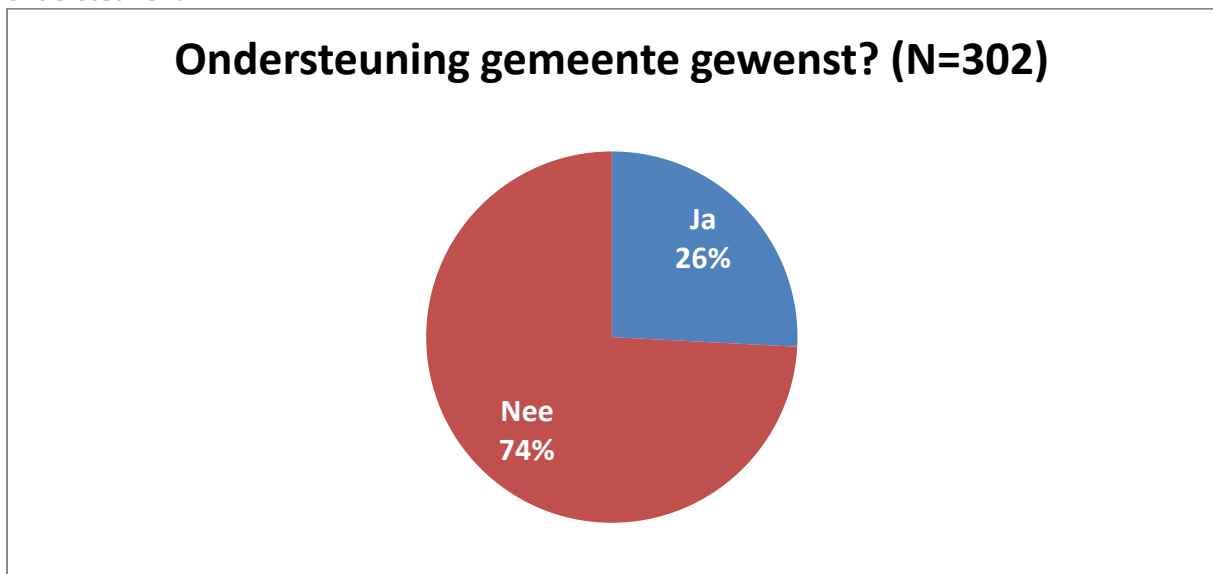

N.b. Vraag is alleen ingevuld door ondernemers met plan voor aanpassing 1,5 meter economie

¹ Hierbij is gekeken naar de mediaan, omdat de uitschieters naar beneden en naar boven zo groot zijn.

7. Ondersteuning gewenst vanuit de gemeente

Grafiek 16: Zijn er zaken bij de voorbereiding op de 1,5 meter economie waarin de gemeente u kan ondersteunen?

N.b. Vraag is alleen ingevuld door ondernemers met plan voor aanpassing 1,5 meter economie

Kwart geeft aan gemeentelijke ondersteuning te wensen

Driekwart van de ondernemers met een plan, geeft aan géén zaken te hebben bij de voorbereiding op de 1,5 meter economie, waarin de gemeente hen zou kunnen ondersteunen. Ruim een kwart (26%) zou wél graag gemeentelijke ondersteuning willen krijgen. Dat zijn vooral respondenten uit de Horeca. Van hen geeft namelijk 54% aan gemeentelijke ondersteuning te wensen.

Zij noemen vooral:

- meer advies en/of duidelijkere regels/protocollen;
- betere of meer handhaving van de openbare orde;
- meer versoepeling van beleid en dan met name v.w.b. het uitbreiden van terrassen.